

Scris de PetruRomosan pe 22 decembrie 2019, 11:55

Piata de arta in 2019

Revenim, cum am promis, cu o serie de articole despre piata de arta din Romania. Cele mai mari neajunsuri care macina domeniul – cantitatea imensa de falsuri aflate in circulatie si in colectii, unele cu pretentii, lipsa expertilor realmente calificati si credibili, lipsa cataloagelor stiintifice pentru cei mai importanti artisti romani, putinatatea expozitiilor bine facute dedicate maestrilor de altadata – nu s-au rezolvat si nici nu se pot rezolva intr-un timp scurt, de azi pe maine.

Aparent, daca te iei dupa ultimele cateva licitatii ale casei Artmark si dupa destule cote mari si foarte mari realizate, lucrrurile par sa mearga exceptional. Adevarata problema e insa ca, in afara de Artmark, cu cateva exceptii notabile, pe piata de arta si de antichitati nu mai e aproape nimeni. Cifrele impresionante (1 765 000 de euro la ultima licitatie) realizate de Artmark reprezinta, foarte probabil, mult peste 50 % din piata la vedere, declarata si impozitata. Unii observatori avizati din piata estimeaza partea Artmark spre 80-90 % din volumul intregului comert de arta din tara. Negustorii „pe picior”, marginalii – niste „microni” foarte utili unei vietii bogate in valorificarea artei – s-au impunitat si ei, caci lipsa cumparatorilor, dificultatea accesului la lucrari importante i-a trimis spre alte activitati sau „la pensie”.

E drept ca in anul care se incheie s-au deschis doua noi case de licitatie – o concurenta care trebuia inventata –, Historic si Vikart, ambele specializate. Historic a avut deja cateva licitatii reusite de carte veche, carte rara, autografe, fotografii vechi, manuscrise, documente, iar Vikart, care si-a orientat profilul spre arta contemporana, a tinut si ea prima licitatie. Casa Alis, care a detinut pentru primii vreo 15 de ani dupa 1989 un monopol al licitatiilor de arta, continua sa activeze si astazi. Dar, din 2014 incoace, majoritatea galeriilor de arta si antichitati din Bucuresti si din tara s-au inchis. Iar cele care mai exista azi trag din greu barca pe uscat. Doar pasiunea si banii adusi de acasa mai tin deschise cateva galerii, altfel de tot interesul si intotdeauna necesare.

Primul lucru care-ti sare in ochi la ultimele vanzari publice e gustul discutabil al noilor cumparatori de arta, mai ales de pictura si de sculptura. In timp ce Octav Bancila si Rudolf Schweitzer-Cumpana, foarte accesibili celor mai putini educati si cultivati, bat record dupa record, mari maestri, ca Theodor Pallady si Gh. Petrascu, se vand de multe ori, cand se vand!, la mai putin de jumatate din preturile obtinute inainte de 2014, cand piata de arta a suferit inceputul unui foarte substantial recul. Sa fi devenit oare in cativa ani Octav Bancila un pictor mai bun decat

Pallady sau Petrascu ? Evident ca nu. Problema e la noii cumparatori si colectionari, care si-l apropie mult mai usor pe Octav Bancila sau pe Schweitzer-Cumpana.

Cei mai vanduti artisti sunt in continuare Th. Aman, N. Grigorescu, N. Tonitza si, mai rar, Ion Tuculescu. Tuculescu pare totusi sa bata pasul pe loc, poate si din cauza raritatii pieselor majore disponibile. Foarte bine se vand si Stefan Caltia, Constantin Piliuta, Horia Bernea, Sabin Balasa dintre cei mai recenti. Cativa sculptori – George Apostu, Napoleon Tiron, Doru Covrig – s-au vandut in 2019 la preturi interesante. Ion Andreescu si Stefan Luchian ating rareori nivelul ridicat scontat de colectionari. Vasile Popescu, Petre Iorgulescu-Yor, Max Arnold, Lucian Grigorescu, Henri Catargi sunt achizitionati rar, cu destula dificultate. Corneliu Baba si Alexandru Ciucurencu se vand bine, uneori la preturi foarte ridicate.

Piata artei contemporane ar trebui sa ocupe un loc constant in **Ziarul financiar** si in **Bursa**, ca si in paginile economice ale altor publicatii. Ceea ce, evident, nu se intampla. De aceea ne propunem sa revenim la acest subiect de mare interes pentru orice societate asezata, evoluata. in ultimul timp se observa si o rarefiere a capodoperelor, a pieselor rare propuse spre vanzare. Riscul e acela ca in locul lor pot fi acceptate mult mai usor lucrari controversate, false sau cu semnaturi adaugate. Iar daca mai sunt si pe gustul prea putin slefuit al detinatorilor de averi „rapide” de azi, ele se pot vinde chiar la preturi-record.

in ultimii ani, ani totusi de criza, functionarilor Ministerului Culturii li s-a dezvoltat periculos apetitul de a legifera. Dar nu pe modele liberale, „deschise”, deja functionale in Uniunea Europeana si indelung verificate, ci pe „inchideri” care aduc irepresibil aminte de anii '50, de ocupatie sovietica. Astfel, este dezbatuta o posibila noua lege a patrimoniului mai draconica decat legile din ultimii ani ai regimului Ceausescu. Se merge pana la proiectul de a repertoria complet colectiile existente si la controlul strict, realizat de „militienii” din minister. in acelasi timp, comercializarea operelor de arta si a antichitatilor se intentioneaza a fi realizata numai de „agenti autorizati”, dublati de experti ai Ministerului Culturii, multi dintre ei facuti pe puncte si pe alte criterii decat cele profesionale.

Recent, o licitatie cuprinzand si un fond Mircea Eliade (manuscrite, scrisori, documente, fotografii) a casei de licitatii Historic a fost blocata brutal si nelegal de Ministerul Culturii, prevenit de presupusi istorici ai religiilor si rude ale savantului. O masura aflata in afara legii si total neeuropeana, care impiedica exercitarea curenta a actului comercial, interpretand aberant problematica preemptiunii si cea a copyright-ului, altfel clar si detaliat statuate in lege dar nu destul de accesibile judecatorilor nostri. „Afacerea” e in desfasurare si, desi casa de licitatii a procedat perfect legal, e greu de spus cum se va incheia. Putem doar spera ca lucrurile se vor lamuri in cadru legal, fara abuzuri si fara arbitrar, ajutandu-i astfel si pe numerosii intelectuali „ultragiati” de pierderile pretins „ireparabile” sa inteleaga ca nu se pierde nimic, iar comertul, in capitalism, nu e moartea culturii, altele si altii sunt cei care o pun in primejdie.

Vom reveni.

ADRESA: <http://crct.ro/nvrn>